

ІВАН ГОЛИК І ЙОГО БРАТ

Десь-не-десь, в тридесятому царстві, в іншій державі жив цар з царицею чи князь із княгинею, і було в них два сини. От князь і каже своїм синам:

— Ходімо зі мною до моря, послухаєм, як морські люди пісні співатимуть.

От вони і пішли. Ідуть гаєм. Князь і захотів вивідать у своїх синів правді: котрий з них на відшибі буде, а котрій на його царстві хазяйнуватиме. Ідуть гаєм, коли ж стоїть три дуби. Князь глянув та й питає свого старшого сина:

— Сину мій любий, що б із цих трьох дубів було?

— А що ж, — каже, — батечку? Була б із них добра комора, а якби попилять, то гарні дошки були б.

— Ну, — каже, — синку, ти будеш хороший хазяїн.

Тоді питає й меншого:

— Ну, в ти, синку, що б із цих дубів зробив?

Він і каже.

— Батько мій любий! Коли б мені була воля та сила, я б третього дуба зрубав та переклав на ті два, та скільки є князів і панів, я б їх усіх вивішав.

Князь почував голову і замовк.

От прийшли до моря, стали усі глядіть, як риба грає, а князь узяв та меншого сина й пхнув у море:

— Пропадай же, — каже, — лучче сам, ледащо!

Тільки що батько сина у море пхнув, його кит-риба зараз і вхопила. Він у ній і ходить. Давай та риба хапати вози з волами і кіньми. Ходить він у рибі, перешукує, що у возах, тим і харчується. Та якось і знайшов у одному возі люльку, тютюн і кресало. Узяв, у люльку тютюну наклав, викресав вогню і давай курить. Одну люльку викурив, наклав другу — викурив, наклав і третю — викурив. От та риба од диму і впилась, приплила до берега і заснула. А по березі ходили мисливці Ходили-ходили, а один побачив та й каже:

— Отже, братця, по гаях скільки ходили, та нічого не знайшли. Чи ви бачите, он яка риба коло берега лежить. Давайте її стрілять!

От стріляли її, стріляли, потім познаходили сокири і давай її рубать. Рубали-рубали, коли ж чують — кричить у ній усередині:

— Ей, братця, рубайте рибу, та не зарубайте християнської душі.

Вони з ляку як кинуться і повтікали. От він у дірку виліз, що мисливці прорубали, вийшов на берег та й сидить. Сидить собі голий — бо на ньому що було убрання, погнило уже, може, він цілий рік був у рибі, — і думає собі: «Як мені тепер у світі жить?»

А його старший брат зробивсь уже сам великим паном. Батько вмер, так він і zostавсь хазяїном на всій державі. Позбирались судді, сенатори, присудили йому женитись, тому молодому князеві, і їде він шукать собі дружби, а за ним великий поїзд. Іде, коли ж сидить голий чоловік. От і посилає він слугу:

— Піді спитай, що то за чоловік?

Той приходить:

— Здоров!

— Здрастуй!

— Що, — каже, — ти таке?

— Я, — каже, — Іван Голик. А ви хто такі?

— Ми з такої й такої землі, ідемо шукати своєму князеві дружби.

— Піді ж ти скажи своєму князеві, що їде він свататись, да без мене не посватається.

Той вернувся до князя — так і так. Князь наказав слугам дати йому сорочку, штани, все, що треба. Той у воду вскочив, обполоскався, убравсь. Привели його до князя, він і каже князеві:

— Уже ж коли мене взяли з собою, так усі мене й слухайте. Будете слухать, то будем на Русі, а не будете — пропадемо всі.

Князь сказав «добре» і звелів усім його слухать.

Ідуть собі, коли це — мишаче військо. Князь хотів так по мишах і йти, а Іван Голик:

- Ні, — каже, — підождіть, дайте мишам дорогу, щоб не зайняли ні однієї миші й шерстинкою.

Тут усі набік звернули. Задня миша обернулась та й каже:

— Ну, спасибі тобі, Іване Голику, не дав ти моєму війську пропасти, не дам і я твоєму.

Ідуть далі, коли це іде комар із своїм військом, що не можна й очима глянуть. Налітає комарський дивізійний генерал:

— Ей, Іване Голику, дай моєму війську крові напиться! Як даси, то ми тобі у великій пригоді станемо: а не даси, так не будеш на Русі.

Він зараз сорочку з себе спустив і велів себе зв'язать, щоб не вбить ні одного комара. Комарі нассались і полетіли.

Ідуть понад берегом, коли чоловік піймав дві щуки в морі. Іван Голик і каже князеві:

— Купим оті дві щуки в чоловіка та пустим у море назад.

— Нащо?

— Не питай нащо, а купим.

Купили ті щуки і назад у море пустили. Вони обернулись і кажуть:

— Спасибі тобі, Іване Голику, що не дав нам пропасти. Ми тобі у великій пригоді станемо.

І не так-то хутко діється, як швидко в казці кажеться. Ідуть вони там, може, тиждень, чи що, приїжджають на іншу землю, на тридесяте царство, в інше государство. А в тому царстві царював змій. Будинки видно великі, а двір кругом обставлений залізними палями, і на кожній палі усе понастромлювані різного війська голови, а коло самих воріт на дванадцяти палях нема голів. Стали вони доходити, стала князеві туга до серця приступать, і каже князь:

— А на ці палі, Іване Голику, чи не доведеться наші голови настромлювать?..

— Побачимо! — каже.

Приїхали туди, коли ж змій зустрів їх, наче й добрий, прийняв за гостей, звелів увесь поїзд нагодувать, а князя узяв з собою і повів у будинок. Ну, там собі п'ють-гуляють, хороші мислі мають. І в того змія є дванадцять дочок як одна. І вивів їх змій до князя, і розказав, котра старша, а котра підстарша і до послідньої. Так сама менша більше всіх князеві під норов пішла. Гуляли вони до вечора. Увечері давай прощатися, йти спать. От змій князеві й каже:

— Ну, котра дочка краща?

Князь і каже:

— Менша мені найкраща, меншу буду сватать.

Змій каже:

— Добре, тільки я дочки не оддам, поки не зробиш усього того, що я тобі буду наказувать. Поробиш усе, так оддам за тебе дочку, а не поробиш, так загубиш свою і олову і поїзд твій тут увесь поляже. — І наказує йому: — У мене є на току триста скирд усякого хліба. Щоб він до світа був увесь перемолочений і щоб було так: солома до соломи, полова до половини, зерно до зерна.

От князь іде до свого поїзду почивать та й плаче. А Іван Голик побачив, що він плаче, та й питає:

— Чого ти, князю, плачеш?

— Як же мені не плакати? Оце і те загадав мені змій.

— Не плач, — каже, — князю, лягай спать, до світу все буде зроблене.

Як вийде Іван Голик на двір, як свисне на мишей! Де ті миші понабирались і кажуть:

— Нащо ти нас, Іване Голику, кличеш?

— Як мені не кликати вас? Загадав змій, що усі скирти, що в нього на току, до світу перемолотить і щоб солома до соломи, полова до половини, зерно до зерна було.

Як запищать ті миші, як шатнулись на тік! Зібралось їх стільки, що й ступить ніде. Як узялися робити — іще і на світ не поблагословилося, а вони вже й кінчили. Пішли, Івана Голика збудили. Той прийшов — скирти як стояли, так і стоять, полова осібно лежить, а зерно теж осібно. Іван Голик і просить їх, щоб подивились, чи нема іще в якому колоску зерна. Вони як шатнулись, так ні однієї миші і не побачиш у соломі. Повилазили и кажуть:

— Ні, нема ніде, не бійся, ніхто не знайде ні зернини. Ну, тепер же ми тобі, Іване Голику, одслужили. Прощай!

Він став і стереже, щоб іще хто шкоди не наробив.

Коли це князь іде шукать його. Найшов, дивується, що так зроблено усе, як змій казав; дякує Івану Голику і пішов до змія. І приходять удвох із змієм. І дивується сам

змій. І покликав дочок щоб, пошукали у соломі зерна чи не відірваний де колосок. От дочки шукали-шукали — нема. І каже змій:

— Ну, добре, ходім; до вечора будем і гулять, а увечері знов роботу загадаю на завтра.

От догуляли до вечора, він і загадує:

— Сьогодні вранці менша дочка моя у морі купалась і впустила перстень у воду, шукала-шукала — не знайшла. Як знайдеш завтра та принесеш, поки сидять обідать, так будеш живий, а не знайдеш, так тут вам і кінець.

Князь іде до своїх та й плаче. Іван Голик побачив його и питає:

— А чого, князю, плачеш?

— Оттака й така, — каже, — напасть.

Іван Голик і говорить:

— Бреше змій: він сам у дочки перстень узяв і сьогодні рано понад морем літав і перстень укинув. Лягай спать. Я завтра піду до моря, може, и дістану.

Назавтра вранці приходить Іван Голик до моря, як крикне богатирським голосом, молодецьким посвистом, так усе море и забушувало. Тії дві щуки приплили до берега і кажуть:

— Нащо ти нас, Іване Голику, кличеш?

— Як мені вас не кликати? Змій сьогодні рано понад морем літав і вкинув перстень. Шукайте всюди. Як знайдете, так буду я живий, а не знайдете, так змій згубить мене зі світу.

Вони й поплили, і де вже не виплавали по морю, де вже не шукали. Нема! Поплили до своєї матері і кажуть, що отаке і таке горе. Мати й каже їм:

— Перстень той у мене. Жаль мені його, а вас іще більше — Та й викинула з себе перстень.

Вони приплили до Івана Голика і кажуть:

— От же тобі й наша одслуга. Насилу знайшли.

Іван Голик тим двом щукам подякував і пішов. Приходить, аж князь знов плаче, бо змій аж двічі прислав за ним а персня нема. Як побачив Івана Голика, так і підскочив.

— А що, перстень є?

— Є, — каже. — Отже, змій і сам іде.

— Нехай тепер іде!

Змій на поріг, а князь і собі і вдарились лобами. Змій сердитий.

— А що, перстень є?

— От він! Тільки не віддам тобі, а віддам тому, у кого ти взяв.

Змій осміхнувся і каже:

— Добре! Ходім же обідать, бо в мене є гості і давно тебе дожидаємось.

Пішли. Князь входить у будинок, коли змій сидить одинадцять. Він давай із ними здоровкаться. Тоді підійшов до дочок, вийняв перстень і каже:

— Котрої перстень?

Менша почервоніла і каже:

— Мій.

— Коли твій, так візьми бо я все море вибродив, його шукаючи.

Всі засміялись а менша подякувала.

І пішли усі обідать. За обідом, при гостях, змій і каже:

— Ну, князь, пообідавши, спочинем, а тоді приходить. У мене є лук у сто пуд. Як вистрілиш при всіх оцих гостях, так оддам дочку.

Пообідавши, пішли усі відпочивать, а князь скоріше до Івана Голика і говорить йому:

— О тепер пропали: така и така річ!

— Дурниця! — каже. Іван Голик. — Як принесуть той лук, так ти подивись на його і скажи змій, що я цим луком не хочу соромиться і що в мене кожний слуга із нього вистрілить, та звели мене покликати. Я вистрілю так, що вже більше нікому не загадають стрілять.

Князь, поговоривши з ним, пішов до змій. У будинках із дочками й гуляє. Коли це — не скоро — змій виходить із гістьми, і за ним несуть лук. Князь як глянув — і злякався. Винесли той лук надвір, і всі повиходили. Князь кругом лука обійшов та и каже:

— Я цим луком не хочу й соромиться, а покличу кого-небудь із своїх слуг, то кожний з нього вистрілить.

Тут змій один на одного зглянулись і кажуть:

— Ану-ну, нехай спробує.

Князь і закричав:

— Пошліть мені Івана Голика!

Той приходить. Князь і каже:

— Візьми оцей лук та вистріли.

Іван Голик лук підняв, стрілу заклав, як вистрілив так шматок у двадцять пуд і одломивсь од лука.

Князь тоді, стоячи, й каже:

— От бачите? Якби оце я вистрілив, так ви б мене й осоромили.

Іван Голик тоді пішов до своїх, застромивши шматок лука за халяву, а князь із зміївнами у будинок. Змії ж zostались надворі і все радились, що б йому ще загадять зробити. Порадились і пішли в будинок. Змії, увійшовши, щось шепнув меншій дочці на вухо. Вона пішла, а він за нею. Там довго говорили, потім виходять, змії і каже:

— Сьогодні вже нерано; нехай завтра вранці. У мене є кінь за двадцятьма дверима, то як поїдиш на ньому, так віддам дочку.

От погуляли до вечора, порозходились спати; князь приходить і розказує Голику. Той, вислухавши, й каже князеві:

А ти думаєш, нащо я взяв той шматок лука? Я вже знав, що то буде. Як підведуть тобі коня, то ти подивись на нього та й скажи: “Не хочу я на цьому коні їздити, щоб не осоромиться, як із луком, а нехай поїде мій слуга.” А то не кінь буде, а його менша дочка. Ти на неї й не сядеш, а я її добре провчу.

От устали вранці. Приходить князь у будинок, поздоровкався зо всіма, дивиться — одинадцятро дочок, а дванадцятої нема. Змії устав і говорить:

— Ну, князю, ходімо надвір, бо скоро виведуть коня, будем дивиться, як вестимуть.

Повиходили усі, дивляться, аж ведуть коня двоє зміїв, і то з великою силою тримають — так їх обох на голові й носить. Привели пред рундук; князь обійшов кругом, подививсь і каже:

— Що ж ви говорили, що коня приведете? А тепер привели кобилицю. На цій кобилиці я їздити не хочу, щоб не осоромиться, так як учора луком, а покличу свого слугу, нехай він поїде.

Змії каже:

— Добре! Нехай поїде.

Князі позвав Івана Голика і приказує йому:

— Сідай на цю кобилицю та й прогуляйся.

Іван Голик як сів, змії кобилицю и пустили. Як понесла ж вона його, то аж під хмару, а звідти спустилась і вдарилась об землю так, що аж земля застогнала. А Іван Голик тоді як вийме з-за халяви двадцяти пудовий шматок лука і давай її чистить. Вона схопилась і понесла його всюди, а він її все б'є проміж вуха. От носила його, носила, далі бачить, що нічого не робить, давай проситься:

— Іване Голику, не бий мене, загадуй мені що хочеш, усе для тебе зроблю.

— Мені, — каже, — нічого робити не треба, а тільки як приїду я до князя, то щоб ти коло його впала і ноги простягла.

Вона думала-думала:

— Ну, нічого, — каже, — з тобою робити.

І понесла його понад деревом, коло князя спустилась, на землю впала і ноги одкидала.

Князь і говорить:

— Бачте, який сором! А ви хотіли, щоб я на цій кобилиці їхав.

Змію соромно стало перед ним, та робить було нічого. Походили по саду і пішли обідать. Коли й менша дочка їх зустріла, давай здоровкатися. Князь дивиться на неї, так то хороша була, а тепер іще лучша стала. Посідали обідать, змії і каже:

— Ну, князю, уже ж після обіду виведу я своїх дочок надвір. Як пізнаєш, де менша, так тоді і весілля будем гулять.

Після обіду змії повів своїх дочок одягати, а князь пішов до Івана Голика на пораду, що йому робить.

— А от що, — каже.

Зараз засвистав — комар і прилетів. Він йому розказав усю пригоду. Комар і каже:

— Ти нам став у пригоді, і я тобі стану. Як виведе змії їх надвір, то нехай князь дивиться — я буду літати над її головою. Нехай обійде їх кругом один раз — я буду

літатъ, і другий раз обійде — я літатиму, а третій раз як буде обходить, то я сяду у неї на носі, і вона не втерпить мого кусання, махне правою рукою.

Сказавши це, комар полетів у будинок. Коли присилає змії за князем. Князь приходить, коли там стоять усі дванадцять дочок, і на них усе однакове, як лице, як коси, як плаття. Він на них дививсь-дививсь — ніяк не пізнає: зовсім не ті панночки стали, що були. От він у перший раз обійшов — не побачив комара; другий раз почав обходити, коли це — літа над головою. Він уже й очей не спуска з того комара. Як почав третій раз обходити, той комар на ніс у неї сів і давай кусать. Вона рукою — мах! А князь за неї:

— Оце моя!

І привів її до змії.

Змії — нікуди дітися:

— Коли пізнав, — каже, — свою молоду, так сьогодні зачнемо й весілля гулять.

Почалось весілля. Повінчали їх увечері. Тут гуляли, із гармат стріляли і чого не робили? Уже от скоро спать вести. Тоді Іван Голик одізвав князя та й каже:

— Ну, князю, гляди ж, щоб завтра нам і додому їхать, бо тут нам добра не мислять. Та ще слухай: прошу я тебе, не діймай жінці віри до семи років, хоч-то як вона до тебе леститься, а ти їй усієї правди не кажи, а то як розкажеш, то й сам пропадеш, і я пропаду з тобою.

Той каже:

— Добре, не буду діймати жінці віри.

От на другий день поодягались молоді і повиходили до зміїв. Тут князь давай просити батька, щоб їхать додому. Змії і каже:

— Як можна так скоро їхать?

— Уже ж як собі хочете, а я поїду сьогодні додому.

От, пообідавши, узяли молоді, сіли й поїхали. Ну, приїхали у своє царство. Тоді вже князь дякував Івану Голику за все разом і настановив його першим своїм радником. Як Іван Голик скаже, так по всьому царству й діється. А князь сидить собі й гадки не має ні про що.

От живе молодий князь із своєю жінкою рік і другий. На третій прижили вони собі сина. Молодий князь утішається. От один раз узяв сина на руки та й каже:

— Що єсть лучше на світі, як мені оце дитя?

А княгиня, бачивши, що князь так розніживсь, давай його цілувать. Та розпитувать, згадавши, як він сватався, як він усі її батька накази виконував. Князь і каже:

— Виконував би я досі твого батька накази на залізній палі, якби не Іван Голик. Це він усе робив, а не я.

Тут вона не показала виду, що розсердилась, і зараз кудись вийшла.

А Іван Голик сидить собі дома, ні про що й не дбає, коли летить до нього княгиня. Зараз вийняла з-під поли рушник з золотими кінцями та як махне тим зміївським рушником, так його надвоє й розрубала: ноги остались тут, а тулуб з головою ізніс дах у будинку і впав за сім верст від будинку. Тоді, упавши, і каже:

— Ах ти проклятий! Не надіявсь я на тебе, щоб ти признався! А іще просив, щоб не діймав жінці віри до семи років! Ну, тепер пропав я, пропав і ти!

Підняв голову і сидить у лісі. Коли це дивиться: жене безрукий чоловік зайця. І жене якраз на Івана Голика. Той заєць добігає — Іван Голик і вхопив. От і завелись биться. Той каже: «Мій заєць!» А той каже: «Мій!» Бились-бились, так ні той тому, ні той тому нічого не зробить. Безрукий і каже:

— Годі нам биться, а вивернім дуба, і хто далі кине, того буде заєць.

Безногий каже:

— Добре!

От безрукий підкотив безногого до дуба: той вивернув і дав безрукому. Безрукий ліг да як кинув ногами, так за три версти дуб упав. А безногий як кинув, так за сім верст упав. Тоді безрукий і каже:

— Бери зайця і будь мені старшим братом.

От побратались, зробили возок, причепили мотузку і, як куди треба, то безрукий запряжеться та безногого й возить. От раз і поїхали в якийсь город, де цар живе, до церкви, і поставив безрукий коло старців безногого на візку. Стоять і дожидають. Коли царівна іде. Доїжджає до них і каже:

— Подай цим калікам оці гроші.

Вона хотіла виходить подать, а безногий і каже:

— Якби-то, ваше добродійство, ви нам своїми руками милостиню подали.

От вона узяла у фрейліни гроші і дає безногому. А він її й питає:

— Скажіть мені, — каже, — чого ви, не во гнів вам, на виду такі жовті?

Вона каже:

— Так мені бог дав! — та й зітхнула.

— Ні, — каже, — я знаю, чого ви такі жовті. Я, — каже, — міг би зробити, щоб ви не були такі.

Коли на цю розмову над'їжджає цар. Зараз і вхопивсь за те слово. От того безногого та безрукого із возком у будинок: роби що знаєш!

А він каже:

— Що ж, царю! Нехай царівна признається по правді, чого вона така погана стала.

Тоді батько до дочки. Вона й призналась:

— Так і так, — каже, — до мене літає змії і з мене кров тягне із грудей.

Побратими й питають:

— А коли він літає?

— Саме перед світом, як усі сторожі поснуть, так він до мене через комин і влетить. А як хто увійде, то під подушками ховається.

— Постій же, — каже безногий, — ми в сінечках притаїмось, а ти, царівно, кахикни, як він прилетить.

От притаїлись вони в сінечках. Коли ж щось наче іскрами під стріхою засвітило. Царівна тоді: «Кахи!» Вони до неї, а зміяка й заховавсь під подушки. От царівна схопилась із постелі, а безрукий ліг на землі та безногого и кинув ногами на подушки. Безногий як упіймав у руки того змія, давай удвох душить. Той змії і проситься:

— Пустить мене! Не буду ніколи літати і десятому закажу.

Безногий і каже:

— Ні, понеси нас туди, де цілюща вода, щоб у мене були ноги, а у брата руки.

Змії і каже:

— Беріться за мене, понесу, тільки не мучте мене.

От і вхопились за нього безрукий ногами, а безногий руками. Той змії як полетів із ними, прилітає до криниці і каже:

— Оце цілюща вода!

Безрукий так і хотів туди вскочить, а безногий кричить на нього:

— Постій, брате. Ось подерж ногами змія, а я встромлю в криницю суху паличку, тоді побачимо, чи цілюща вода.

Устроїв, так поки було у воді, доти й одгоріло. Як узялись же тоді за того змія! Давай його душить. Били його, били! Він і давай проситься:

— Не бийте, тут є недалеко і цілюща вода.

Повів до другої криниці. Вони там устроїли суху паличку, так зараз і розпукувалась стала. Тоді безрукий ускочив і вискочив відти з руками. І безногий ускочив і вискочив з ногами. Тоді змія пустили і звеліли, щоб більш не літав до царівни, а самі подякували один одному за те, що дружно жили, і розпрощались.

Іван Голик пішов знов до свого брата, до князя: що з ним зробила княгиня? Приходить під те царство, коли бачить — недалеко од дороги пасе свинар свині, свині пасе, а сам сидить на могилі. Він і подумав: «А піду отого свинаря розпитаю, як тут у їх діється?»

Приходить до свинаря, дивиться йому в вічі і пізнає свого брата. А той дивиться і пізнає Івана Голика. Довго дивились один одному у вічі, ні той ні другий нічого не кажуть. Іван Голик опам'ятався і каже:

— Це ти, князю, свині пасеш!.. І вартий того!.. А я ж тобі казав, що не діймай жінці віри до семи років!

Князь упав йому в ноги й каже:

— Іване Голику! Прости мене!

От Іван Голик підняв його під руки та й каже:

— Добре, що ти ще живий на світі остався. Тепер ще поцарствуєш трохи.

Князь став питать у Івана Голика, як він добув собі ноги, бо жінка йому показувала, як перерубала.

От Іван Голик тоді вже й признавсь йому, що він його менший брат, і розказав йому усе своє життя. Ну, обнялись, поцілувались. Князь тоді й каже:

— Пора ж, брате, свині гнати додому, бо княгиня скоро чай питиме.

Іван Голик і каже:

— Так поженімо же вдвох.

А князь каже:

— Та тут, брате, біда! Ота проклята свиня, що перед веде, як тільки дійде до воріт — на воротях стане як укопана, і поки тричі ... не поцілуєш, то не піде з місця. А княгиня із зміями чай на рундуці п'є, на це дивиться і сміється.

Іван Голик і каже:

— Так тобі й треба! Ну, вже ж сьогодні цілуй, а завтра не будеш.

Пригнали свині до воріт. Іван Голик дивиться, аж так: п'є княгиня чай на рундуці, і з нею сидить шість зміїв. Та проклята свиня на воротях стала, ноги розставила і не йде в двір. А княгиня дивиться да й каже:

— Он уже мій дурень свині пригнав і буде свиню ... цілувать.

Той бідний нахилився, тричі поцілував, тоді свиня і пішла в двір рохкаючи. А княгиня каже:

— Ось подивиться, іще десь і підпасича собі взяв.

От князь з Іваном Голиком свині у хлів загнали. Тоді Іван Голик і каже:

— Візьми ж, брате, у ключника конопель двадцять пуд і смоли двадцять пуд та й принесеш до мене в сад.

А князь каже:

— Так не донесу.

А Іван Голик:

— Та йди проси, може, ще й не дасть.

От князь пішов до ключника, став просить. Той довго на нього дивився, а далі й каже:

— Та робить нічого з вами, треба дати.

Одімкнув амбар. Іван Голик одважив двадцять пудів конопель і двадцять пудів смоли, в одну руку взяв коноплі, а в другу смолу, і пішли. А ключнику сказали, щоб нікому не казав.

Як узяв Іван Голик плести пугу: один пуд виплете конопель, а пудом смоли усмолить, і виплів до півночі у сорок пуд пугу. Тоді й ліг спати. А князь давно вже спить на соломі, коло хліва.

Уранці рано повставали, і давай йому Іван Голик казати:

— Ну, до сьогоднішнього дня був ти свинарем, а сьогодні ти будеш знов князем. А ходім поженемо свині в поле.

Князь:

— Ні, ще, мабуть, княгиня не вийшла на рундук чаю пить, а мені треба гнати тоді, як вийде на рундук та сяде із зміями чай пить, щоб вона бачила, як я буду свиню цілувать.

Іван Голик і каже йому:

— Уже ж, як будем гнать, то ти не цілуй, а поцілую я.

А князь каже:

— Добре!

От прийшла пора гнать. Княгиня вийшла, чай п'є. Вони повиганяли із хліва свиней і женуть удвох. Тільки що догнали до воріт — свиня на воротях стала й стоїть. Княгиня із зміями дивиться, а Іван Голик як розпустить пугу, як ударить тую свиню, так і кістки розсипались. Тії змії тоді куди хто втрапив. А вона, клята, й не злякалась, та його за чуба. Так він тоді її за коси, та як узяв стьобати, та доки, поки вона нездужала й по світу ходити. Оттоді вже вона покинула свої зміївські нориви та й почала добре жити із чоловіком. Живуть та постолом добро возять. Поїхали в ліс, вирубили ківш, то ще б казки було більш.